

Predbežný prehľad udalostí na štvrtok 1. februára	2
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 31. 1. 2024, 9:31	
Doplnený prehľad udalostí na štvrtok 1. februára	4
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 31. 1. 2024, 16:57	
Kde nábrať lekárov?	7
Tlač, Život, 1. 2. 2024	
Kto v záhrade upratuje namiesto nás?	10
Tlač, Doma v záhrade, 1. 2. 2024	

Predbežný prehľad udalostí na štvrtok 1. februára [📅](#)

📅 31. 1. 2024, 9:31, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: **Tlačová agentúra Slovenskej republiky**, Sentiment: **Neutrálny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Vedúci vydania:

predpoludním: N. Mihová

popoludní: I. Matejička

Službukonajúci technik: 0905/505 721

E - mail: domred@tasr.sk, tel.: 59 21 04 58

dispecing@tasr.sk, tel.: 0905 282 190

09.00 DOD Prírodovedeckej fakulty **UPJŠ** v Košiciach

Košice, areál Moyzesova 9, Šrobárova 2; areál Jesenná 5, Park Angelinum 9; Botanická záhrada **UPJŠ**, Mánesova 23

09.00 Online konferencia Coface Country Risk Conference

Téma: Výhľad ekonomík a vplyv hlavných politicko-ekonomických rizík na vývoj v tomto roku

registrácia na: colloque-risque-pays-2024.com?utm_source=digitalmonde

10.00 14. rokovanie vlády SR

Bratislava, Úrad vlády SR, Námestie slobody 1, vstup z Leškovej ulice

10.30 TK Potravinárskej komory Slovenska

Téma: Spájame sily pre udržateľnú budúcnosť v agropotravinárskom priemysle

Bratislava, hotel Devín, konferenčné priestory, Riečna 4

11.00 Finále projektu Živé IT Projekty spojené s vyhlásením výsledkov

Košice, TUKE, Univerzitná knižnica, Boženy Němcovej 7

12.15 Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva

Bratislava, budova Ubytovacieho zariadenia NR SR, rokovacia miestnosť č. 71

12.30 Výbor NR SR pre nezlučiteľnosť funkcií

Bratislava, NR SR, rokovacia miestnosť č. 34, Námestie A. Dubčeka 1

12.30 TK Asociácie nemocníc Slovenska po rokovaní Rady ANS

Téma: Financovanie zdravotníctva, aktuálny v Optimálnej sieti nemocníc, reforma Záchrannej zdravotnej služby personálne zabezpečenie sektora

Dražkovce, penzión U Martina, okres Martin

13.00 Zahraničný výbor NR SR

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 14, Námestie A. Dubčeka 1

13.00 Výbor NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 148, Námestie A. Dubčeka 1

13.00 Otvorenie nových školských priestorov hotelovej akadémie

Liptovský Mikuláš, Československej brigády 1804

15.30 Slávnostné predstavenie exteriérovej sauny a modulárnych šatní

Hriňová, Spartak Aréna Hriňová, Janka Kráľa 44

19.00 Cena Nadácie Tatra banky za umenie 2023

28. ročník slávnostného odovzdávania ocenení súčasného slovenského umenia

Bratislava, SNG, Rázusovo nábrežie 2

Správy ekonomického charakteru vydá ekonomická redakcia TASR.

Informácie o očakávaných udalostiach nájdete aj v aplikácii TASR Kalendárium na adrese kalendarium.tasr.sk

lk

Autor: LT

Doplnený prehľad udalostí na štvrtok 1. februára [📄](#)

📅 31. 1. 2024, 16:57, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Sentiment: Neutrálny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Vedúci vydania:

predpoludním: N. Mihová

popoludní: I. Matejička

Službukonajúci technik: 0905/505 721

E - mail: domred@tasr.sk, tel.: 59 21 04 58

dispecing@tasr.sk, tel.: 0905 282 190

09.00 DOD Prírodovedeckej fakulty **UPJŠ** v Košiciach

Košice, areál Moyzesova 9, Šrobárova 2; areál Jesenná 5, Park Angelinum 9; Botanická záhrada **UPJŠ**, Mánesova 23

text, foto

09.00 Online konferencia Coface Country Risk Conference

Téma: Výhľad ekonomík a vplyv hlavných politicko-ekonomických rizík na vývoj v tomto roku

registrácia na: colloque-risque-pays-2024.com?utm_source=digitalmonde

09.00 9. schôdza Národnej rady SR

Bratislava, NR SR, rokovacia sála, Námestie A. Dubčeka 1

text, video, zvuk, foto, live

10.00 14. rokovanie vlády SR

Bratislava, Úrad vlády SR, Námestie slobody 1, vstup z Leškovej ulice

text, video, zvuk, foto, live

10.20 TK strany Sloboda a Solidarita

Téma: 100 prešľapov, ktoré stihla Ficova vláda za 100 dní. Bratislava, NR SR, tlačová miestnosť, Námestie A. Dubčeka 1

text, zvuk

10.30 TK Potravinárskej komory Slovenska

Téma: Spájame sily pre udržateľnú budúcnosť v agropotravinárskom priemysle

Bratislava, hotel Devín, konferenčné priestory, Riečna 4

text, zvuk

11.00 TK iniciatívy Mier Ukrajine

Po návrate z hlavného mesta Ukrajiny prinesú dôkazy "darček pre Fica" o tom, že tam vojna v skutočnosti trvá, v reakcii na vyjadrenie premiéra, že v Kyjeve nie je vojna.

Bratislava, pred ÚV SR, Námestie slobody

text, foto

11.00 Finále projektu Živé IT Projekty spojené s vyhlásením výsledkov

Košice, TUKE, Univerzitná knižnica, Boženy Němcovej 7

text, zvuk

11.30 TK predstavitel'ov vlády SR

Téma: Únos spravodlivosti na Slovensku

Bratislava, ÚV SR, Námestie slobody 1

text, zvuk

11.45 TK Združenia miest a obcí Slovenska

Téma: Informácie o z rokovania Predsedníctva ZMOS o modernizácii miestnej územnej samosprávy založenej na spoločnej medziobecnej spolupráci a o vysporiadaní sa obcí so zákonnou povinnosťou umiestniť defibrilátory

Bratislava, ZMOS, Bezručova č. 9

text, zvuk

12.15 Osobitný kontrolný výbor NR SR na kontrolu činnosti Vojenského spravodajstva

Bratislava, budova Ubytovacieho zariadenia NR SR, rokovacia miestnosť č. 71

12.30 Výbor NR SR pre nezlučiteľnosť funkcií

Bratislava, NR SR, rokovacia miestnosť č. 34, Námestie A. Dubčeka 1

12.30 TK Asociácie nemocníc Slovenska po rokovaní Rady ANS

Téma: Financovanie zdravotníctva, aktuálny v Optimálnej sieti nemocníc, reforma Záchrannej zdravotnej služby personálne zabezpečenie sektora

Dražkovce, penzión U Martina, okres Martin

text, zvuk

13.00 Výbor NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie

Bratislava, NR SR, miestnosť č. 148, Námestie A. Dubčeka 1

13.00 Otvorenie nových školských priestorov hotelovej akadémie

Liptovský Mikuláš, Československej brigády 1804

text

15.30 Slávnostné predstavenie exteriérovej sauny a modulárnych šatní

Hriňová, Spartak Aréna Hriňová, Janka Kráľa 44

text, zvuk

19.00 Cena Nadácie Tatra banky za umenie 2023

28. ročník slávnostného odovzdávania ocenení súčasného slovenského umenia

Bratislava, SNG, Rázusovo nábrežie 2

text

Správy ekonomického charakteru vydá ekonomická redakcia TASR.

Informácie o očakávaných udalostiach nájdete aj v aplikácii TASR Kalendárium na adrese kalendarium.tasr.sk

lk lt

Autor: LT

Kde nábrať lekárov? [📄](#)

📅 1. 2. 2024, Zdroj: **Život**, Strany: 8, 9, 10, Vydavateľ: **News and Media Holding a.s.**, Autor: **Erika Szalayová**, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 164 000 GRP; 3,64 OTS; 0,04 AVE; 28799 EUR

V ČESKU MÁME 400 MEDIKOV. OSTÁVAJÚ TAM PRACOVAŤ, ALE NIE PRE PLAT Na slovenských lekárskech fakultách prijímú v budúcom školskom roku o 150 ŠTUDENTOV A ŠTUDENTIEK viac. Chýba nám však až 3 400 lekárov a lekároek.

Hoci majú bolesti a akútny zdravotný problém, lekárka či lekár špecialista im ponúknu termín až o niekoľko mesiacov. Slovenský pacient a pacientka potom pátrajú po odbornej ambulancii, kde sa ordinuje bez objednávky. Znamená to však už o štvrtej ráno sa postaviť do radu, nie raz v mraze a daždi. Kontaktovala nás napríklad naša čitatelka. Obvodná lekárka skonštatovala, že môže mať zvýšený očný tlak, a poslala ju s výmenným lístkom za oftalmológom. Lenže v tejto ambulancii dostala termín až o tri mesiace. Vycestovala preto do hlavného mesta, išlo o vzdialenosť približne sto kilometrov. V Bratislave si zaplatila za vyšetrenie na súkromnej očnéj klinike. A keďže je dôchodkyňa a ledva vyžije, potrebné peniaze je poskytli jej dospelé deti.

Problém je dostať sa na Slovensku aj do operačnej sály. Takzvanou slovenskou špecialitou je výmena bedrového kĺbu, na ktorú sa čaká niekoľko mesiacov až dva roky. Za ten čas si pacienti a pacientky tísia bolesti pomocou medikamentov. V odľahlých regiónoch či takzvaných hladových dolinách zase chýbajú hlavne pediatri a pediatričky. Rodičia musia cestovať so svojimi deťmi do okresných miest. Ak sú motorizovaní, môžu hovoriť o akom-takom šťastí. To je iba zlomok situácií, keď slovenskí pacienti a pacientky doplácajú na to, že v našej krajine chýbajú lekári a lekárky.

Až polovica okresov

Problém sa snaží riešiť takmer každá vláda. Tá minulá okrem iného zistila, ktoré regióny sú na tom najhoršie. Rezortné ministerstvo zmapovalo sieť všeobecných lekárov, lekároek, pediatrov a pediatričiek. Všetky okresy rozdelili na štyri skupiny: zabezpečené, rizikové, rizikovo nedostatkové a kriticky nedostatkové. Zistili, že len šesť zo 79 okresov má uspokojivo zabezpečenú všeobecnú ambulanciu starostlivosť pre dospelých. Kriticky nedostatkových bolo jedenásť okresov. Rizikovo nedostatkových bolo ďalších až 34 okresov. Viac ako polovica okresov na Slovensku má teda problém so zabezpečením starostlivosti všeobecného lekára a lekárky pre dospelých! Čo sa týka pediatrie, ani jeden okres nebol podľa analýzy zabezpečený! Táto vláda začína problém riešiť už na vysokých školách. Na nedávnej tlačovej konferencii ministerstvá zdravotníctva a školstva oznámili, že zvyšujú počet študentov a študentiek na lekárskech fakultách o 150. Súčasťou má byť aj finančné zabezpečenie škôl vo výške 1,3 milióna eur. Ďalšie desiatky miliónov, hlavne z eurofondov, majú v budúcnosti plynúť na materiálne zabezpečenie fakúlt.

Vychovávame zahraničných

Na kritickú situáciu na slovenských lekárskech fakultách dlhodobo poukazuje analytička Zuzana Múčka z Rady pre rozpočtovú zodpovednosť. „Sťažujeme sa na nedostatok lekárov a lekároek. Vychovávame však viac tých zahraničných na úkor slovenských. Na tento rok si lekárske fakulty naplánovali rekordný podiel zahraničných uchádzačov prijatých do prvého ročníka – 46 percent. Slovensko sa stalo za posledných pätnásť rokov jedným z top skokanov v Európskej únii v počte vzdelávaných medikov a medičiek. V skutočnosti však počet slovenských absolventov a absolventiek nestúpa, skôr naopak. Prudko stúpa počet absolventov a absolventiek študujúcich platený anglický program (takmer výhradne zahraniční študenti, domáci v týchto programoch sa rátajú na „jednotky kusov“),“ upozorňuje táto odborníčka na jeden zo základných problémov. Ďalší závažný problém je to, že veľa mladých ľudí zo Slovenska sa po ukončení strednej školy rozhodne študovať vysokú školu v zahraničí vrátane medicíny. Ak aj ostanú študovať doma, absolventi a absolventky slovenských lekárskech fakúlt odchádzajú pracovať do zahraničia.

Už neutekajú

„Iba v Česku v súčasnosti študuje medicínu toľko slovenských študentov a študentiek, že by to vystačilo na jednu ďalšiu lekársku fakultu. Je to približne 400 mladých ľudí. Výrazná väčšina z nich tam ostáva pracovať, pričom podľa prieskumov platy nie sú primárnym dôvodom. Bolo by preto vhodné zväziť ciele náborové kampane zamerané na slovenských študentov a študentky. Ich úspešnosť však závisí aj od zlepšenia materiálno-technického vybavenia zdravotníckych zariadení, zvýšenia tlaku na aplikovanie najmodernejších medicínskych prístupov, zlepšenie manažmentu nemocníc či kariérnych vyhládok mladých lekárov a lekároek,“ radí odborníčka. Pozitívnu správou pre naše zdravotníctvo je, že počet lekárov a lekároek, ktorí po skončení štúdia odídu do zahraničia, klesá, prípadne sa stabilizuje. Dokazuje to aj prieskum, ktorého autorka je práve Zuzana Múčka. „Pred desiatimi rokmi naozaj polovica absolventov a absolventiek medicíny v podstate ani nenastúpila do nášho zdravotníctva (prípadne len na veľmi krátko). Vo vekovej skupine do 30 rokov chýbala polovica z tých, ktorí predtým promovali na medicínu. Dnes je situácia iná, zdá sa, že tento trend sa zastavil. Približne 75 percent ostáva doma. Aká časť z nich odišla do zahraničia a aká časť si napríklad vybrala inú kariéru, nevieme určiť. Zo štyroch promovajúcich medikov a medičiek tak máme troch lekárov či lekároek. Je to lepšie ako napríklad v Rakúsku a len o niečo horšie ako v Nemecku či vo Švajčiarsku.“ Odlišnosť je v tom, že na rozdiel od nás tieto krajiny profitujú z importu lekárov a lekároek z cudziny.

Aj ako pacientka

V zahraničí študuje na rôznych vysokých školách celkovo až 32-tisíc mladých ľudí zo Slovenska. Je to každý piaty maturant a maturantka. Iba v Česku ich vlani bolo 21-tisíc. Vyplyva to z analýzy Inštitútu sociálnej politiky. S Katarínou (20) z Bratislavy sme sa v Prahe, kde študuje na lekárskej fakulte na Karlovej univerzite, rozprávali krátko pred parlamentnými voľbami. Cestovala práve vlakom do rodného mesta, pretože chcela voliť. Zaujíma ju hlavne veda, svoju budúcnosť aj preto vidí v onkológii. Či bude svoju kariéru rozvíjať na Slovensku, je však veľmi otáznne. Úprimne sa nám priznala, že keď dostane otázku týkajúcu sa jej návratu domov, ukryje sa za odpoveď, že ju ešte čakajú roky štúdia, aby nemusela odpovedať. Slovenské nemocnice totiž spoznala ako pacientka, bolo to pre ňu demotivujúce. Pravidelne zažívala, že niečo nefungovalo, pretekalo, netieklo. „Ako pacientku ma prekvapovalo, že lekár, unavený po 24-hodinovej službe, rozhodoval o tom, ako ma bude liečiť.“

Spoločenská objednávka

Podľa Zuzany Múčka by sa situácia zlepšila, keby slovenské lekárske fakulty dali prednosť slovenským študentom a študentkám pred tými zo zahraničia. Univerzita Komenského v Bratislave pre našu redakciu spresnila, že celkovo vo všetkých ročníkoch lekárskej fakulty majú 32 percent študentov v anglickom programe. V prvom ročníku je tento počet vyšší – približne 40 percent. „Zahranční študenti nie sú prijímaní na úkor tých slovenských. Počet študentov a študentiek v slovenskom programe sa odvíja od spoločenskej objednávky a ide ruka v ruku s financiami, ktoré na zabezpečenie štúdia prichádzajú zo štátneho rozpočtu. Zvyšovanie počtu študentov bez finančného pokrytia by znamenalo zníženie kvality štúdia, čo považujeme za nepripustné. Študenti v anglickom programe sú samoplatcovia. Výrazným spôsobom prispievajú k finančnej stabilite fakulty, čo má pozitívny vplyv aj na výučbu slovenských študentov a študentiek. Zahranční študenti sú navyše dôkazom kvality vzdelávania na fakulte a prispievajú k pozitívnemu hodnoteniu našej univerzity v rámci medzinárodných ratingov vysokých škôl.“

Dôležitý začiatok?

Slovenská lekárska komora reaguje na zmenu na lekárske fakultách stručne: „Ročne u nás medicínu končí zhruba 900 absolventov a absolventiek. Chýba nám však 3 400 lekárov a lekároch. Takže ani spomínaných 150 navyše problém nerieši. Ako však odznelo na tlačovej konferencii, je to dôležitý začiatok.“

A na záver prípad z praxe. Pred dvoma rokmi sme navštívili obec Hajnáčka v okrese Rimavská Sobota. Viac ako 700 detí musí s rodičmi cestovať k lekárovi či lekárke do Jesenského, vzdialeného dvadsať kilometrov, či do Fíľakova alebo Rimavskej Soboty. Niekoľko rokov majú problém obsadiť pediatrickú ambulanciu, a to napriek tomu, že v obci sú služby hodné mesta. Okrem iného v dedine sídli moderné zrekonštruované zdravotné stredisko. Obec na tento účel dostala peniaze z fondov Európskej únie, a to 450-tisíc eur. Úrad samosprávneho kraja v Banskej Bystrici sa ponúkol, že pomôže so zariadením ambulancie. Samospráva núkala obecný dvojizbový byt.

Starostu obce Ivana Poprockého sme dnes s odstupom času oslovili s otázkou, ako vyriešili problém s prázdnu pediatrickou ambulanciou. „Nikoho sme nenašli. Sú to už štyri roky, čo márne hľadáme náhradu za pediatričku, ktorá pre vysoký seniorský vek ukončila svoju prax,“ vysvetlil nám. O zvýšení počtu študentov a študentiek na slovenských lekárske fakultách počul. „Ale nepomôže nám to. Tak ako mnohé slovenské obce a mestá potrebujeme okamžité riešenie.“ Nad obcou visí ďalší Damoklov meč. V Hajnáčke totiž ordinuje zubár, ktorý má 83 rokov!

Pomôže zvýšenie počtu študentov a študentiek na lekárske fakultách nášmu zdravotníctvu, ktoré je v kritikom stave?

FOTO: SHUTTERSTOCK

Lekárska fakulta Univerzity Komenského v Bratislave by mala v budúcom školskom roku prijať o 45 študentov viac.

FOTO: JÚLIUS DUBRAVAY

ZUZANA MÚČKA je autorka analýzy o slovenskom zdravotníctve.

FOTO: PETER KORČEK

Lekárske fakulty prijímajú v bohatej miere zahraničných platiacich študentov, čo je terčom kritiky. Pohľad na hlavnú stanicu v Prahe. Slovenskí študenti a študentky práve cestujú špeciálnym vlakom domov. U našich susedov ich študuje 21-tisíc. Ani jeden slovenský okres nie je kompletne zabezpečený, čo sa týka pediatrickej starostlivosti.

FOTO: JÚLIUS DUBRAVAY FOTO: NORBERT SKALIČAN

Terajšia vláda sľubuje aj investície do materiálneho vybavenia škôl. Lekárska fakulta **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** prijme o 45 študentov a študentiek viac. Praktická časť talentovej skúšky na štúdiu zubného lekárstva na Jesseniovej lekárskej fakulte v Martine. Starosta obce Hajnáčka IVAN POPROCKÝ pred moderným zrekonštruovaným zdravotným strediskom.

FOTO: JÚLIUS DUBRAVAY FOTO: TASR FOTO: MATEJ KALINA

Autor: ERIKA SZALAYOVÁ

Kto v záhrade upratuje namiesto nás? [↗](#)

☑ 1. 2. 2024, Zdroj: **Doma v záhrade**, Strana: 18, Vydavateľ: **Petit Press, a.s.**, Autor: **Adrián Purkart**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 97 502 GRP: 2,17 OTS: 0,02 AVE: 989 EUR

Prírodná drvička pracuje na plné obrátky.

Lístie nie je jediný organický materiál, ktorý rastliny v priebehu roka produkujú. Sú to vo veľkom objeme aj lupene kvetov, peľ, chumáče, kôra, drevo a časti bylín. S ich likvidáciou nám pomáha obrovské množstvo organizmov. Sú to žiživky, mnohonôžky, chvostoskoky, a napríklad až päťdesiat rôznych druhov tuzemských dážďoviek.

Zhrabávanie lístia patrí medzi rutinné práce každého záhradkára. Nie je to však jediný organický materiál, ktorý rastliny v priebehu roka produkujú. V jarnom období zasypú záhrady chumáče topoľov, lupienky kvetov ovocných drevín, ale aj množstvo peľu. Naopak, koncom vegetačnej sezóny sa hromadí biomasa v podobe mŕtvych častí bylín a tráv vrátane veľkých objemov lístia a konárikov stromov.

Upratovacia čata

Na to, aby bola táto hmota pretransformovaná do podoby vhodnej na opätovnú výživu rastlín, je potrebná pomoc množstva organizmov. Medzi tú najdôležitejšiu skupinu radíme prvotných konzumentov. Ide o akúsi upratovacia čata, ktorá premení čerstvý organický odpad do podoby vhodnej pre ďalšie úrovne pôdotvorného procesu. Najčastejšie prebieha rozomieľaním veľkých kusov na drobný materiál. Ide o veľmi dôležitý prírodný fenomén, ktorý zabezpečuje základnú hygienu životného prostredia a kolobeh živín. V okolí ľudských sídiel ho považujeme za samozrejmosť, viete však, kto tento proces zabezpečuje?

Nočné suchozemské kôrovce

Stretávame sa s nimi v záhrade takmer denne a mnohí ich poznajú už z obdobia detstva. Majú mnoho lokálnych názvov, no najčastejšie sa označujú ako žiživky, svinky či rovnakonôžky. Mylne ich mnohí zaraďujú medzi chrobáky. Ide o kôrovce a s istou mierou nadnesenosti sú vzdialenými príbuznými kreviet. Dá sa to poľahky overiť – keď si otočíme ich telíčko, nezbadáme typických šesť kráčavých končatín, ale 14. Majú taktiež odlišné dýchacie ústrojenstvo. Na Slovensku ich nájdeme takmer všade. Pôdny zoológ Andrej Mock z **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** spomína v rôznych štúdiách prítomnosť takmer 50 rôznych druhov. Sú zvyčajne do jedného centimetra dlhé a nesú sivé sfarbenie, občasne so žltým vzorom. Niektoré druhy sú schopné stočiť sa v nebezpečenstve do guľôčky. V záhrade sa cez deň skrývajú pod dlaždicami, v štrbinách múrov, v hromade dreva a pod rôznymi inými predmetmi. Vychádzajú po zotmení a pozerajú všetok organický odpad vrátane hniúcich plodín a mŕtveho hmyzu.

Veľa nôh, a predsa sa nepotknú

Hrubšie vrstvy opadaného lístia skrývajú mnoho života. Prekvapiť nás môžu podlhovasté červovité tvory s množstvom nôh. Ide o mnohonôžky. U nás žijúce druhy nedosahujú viac ako päť centimetrov. Hoci majú desiatky končatín, sú pomerne pomalé. Nemajú sa kam ponáhľať, napokon, žijú obklopené svojou potravou. Množstvo nôh potrebujú na predieranie sa substrátom. Postupne počas celého roka prežierajú hniúce lístie a premieňajú ho na trus pripomínajúci malé omrvinky. Občas sa vyskytujú vo veľkých počtoch, a tak v súhre ich aktivita funguje ako drvička rastlinného odpadu. Podobnú záslužnú činnosť nedokáže robiť v prírode len tak hocikaký organizmus. Najväčšou prekážkou je trávenie celulózy a lignínu. Mnohonôžkam pomáhajú k ich rozkladu symbiotické mikroorganizmy žijúce v tráviacom trakte. Ako sa do nich dostanú? Zaujímavosť. Samice kladú vajíčka budúcich mnohonôžok do vnútra vlastných výkalov. Mláďatá sú tak nútené sa z nich prehrýzť von a tak ich od matky získajú.

Dážďovky sa v daždi netopia

Patria k ikonickým spracovateľom odumretých častí rastlín. Na jednom hektári pôdy ich dokážu žiť až tri tony. Podľa typu pôdy to predstavuje 80 až 800 jedincov na štvorcový meter. V našej faune je táto masa zastúpená vyše 50 rôznymi druhmi. Ich prítomnosť v pôde je mimoriadne žiadaná. Svoju užitočnosť stavajú na spôsobe získavania potravy. Pozerajú organickú hmotu spolu s minerálnou zložkou pôdy – doslova sa ňou prežierajú. Preliezaním pomedzi štrbiny substrátu vytvárajú nové póry, ktorými dokáže vsakovať voda do hlbších vrstiev. Chodbičky si spevňujú slizom a vytvárajú tak vhodný substrát pre rozvoj pôdnych húb. Rastliny využívajú práve tieto chodbičky na lepšie zakoreňovanie. Ekologicky významné sú druhy, ktoré aktívne vyliezajú na povrch a zaťahujú odumreté listy rastlín hlboko pod povrch. V prípade bežnej dážďovky zemnej to môže byť až hĺbka vyše dvoch metrov. Pri intenzívnych zrážkach dokážu trusom upchávať chodbičky tak, aby nedošlo k ich vytopeniu. Dážď pritom využívajú na migráciu do nového prostredia. Vlhký povrch zabraňuje vysušaniu tela, zároveň je cesta po zemskom povrchu výrazne rýchlejšia ako pod ním. Aj preto ich v sychravom počasí možno pozorovať vo veľkých množstvách.

Mikrosvet je plný atlétov

Jedna z najpočetnejších skupín pôdnych organizmov sú chvostoskoky. Sú to drobné, asi 1-8 milimetrov veľké tvory. Ide o bezkrídly hmyz žijúci vo vlhšom prostredí. Pre špecifickú stavbu ústneho ústrojenstva sa živia mŕtvou organickou hmotou tak, že z nej vycucávajú tekutý hniúci obsah. Podobne sa pasú aj na povlakoch rias a siníc. V zdravej pôde sa vyskytujú vo veľkých počtoch, výnimočne aj vyše 100 000

jedincov na štvorcový meter. Tým, že majú krehké telo, sú častou obeťou rôznorodých predátorov. Vyvinuli si však unikátnu stratégiu úniku. Zospodu tela majú štruktúru podobnú napruženej prehnutej vidličke, ktorá sa v nebezpečne uvoľní a ako pružina vystrelí chvostoskoka do vzduchu. Hoci samotný chvostoskok nedokáže smerovať svoj let, tento náhly únik je isto vhodnejšou možnosťou ako zostať vydaný napospas silnejšiemu votrelcovi. Rekordéri vedia doskočiť neuveriteľných 30 centimetrov!

Drobunké chvostoskoky sa vyskytujú v zdravej pôde v počte 100 000 na štvorcový meter. Vedia doskočiť neuveriteľných 30 centimetrov. Rovnakonôžky nepatria medzi hmyz, sú to kôrovce. Niektoré sa dokážu stočiť do guľôčky. S likvidáciou lístia pomáhajú človeku myriady organizmov.

Autor: Adrián PurkArt